

Õppeaine nimetus

Inimeseõpetus III kooliastmes

II Klass

7. klass

III Tundide arv nädalas

2 tundi nädalas ühes poolaastas

IV Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuse eesmärk on toetada õpilase sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste arengut, õppides ennast tundma, vastutustundlikult oma suhteid kujundama, olema terviseteadlik, aus, hooliv ja õiglane.

Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalset keskkonda tervikuna. Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine toimub üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle. Soodne sotsiaalne õppekeskkond toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele, võimaluste tagamisele vabaks arvamusalalduseks, initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega.

Õppetegevused muutuvad põhikooli kolme kooliastme jooksul lihtsamatest keerukamateks, ent peavad olema õpilasele mõistetavad ja tähenduslikud ning toetama arusaama õpitava vajalikkusest. Inimeseõpetus on kontsentriiline õppeaine, mille võtmeteemasid käsitletakse igal kooliastmel, arvestades arengulist käsitlust. Inimeseõpetuses võib teemasid käsitleda nii üksteisele järgnevatena kui ka integreerituna, et saavutada oskuste, teadmiste ja väärtuste põhjal õpitulemused. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid.

III kooliastme inimeseõpetuse teemade puhul tuleb varasemast enam esile mina-käsitluse ja suhete psühholoogiline aspekt. Kuna III kooliastmega lõpeb kohustuslik kooliharidus, siis valmistavad inimeseõpetuse teemad õpilast ette ennast ja maailma mõistma ning enda ja teistega toime tulema. Kui II kooliastmes puudutatakse soolist arengut vaid põgusalt, siis III kooliaste pakub tõhusat

seksuaalkasvatust. Tervise, suhete ja riskikäitumise teemad jätkuvad süvendatumalt, aidates noorel mõista ühiskonnas toimuvaid protsesse ja nende mõju talle endale, tema valikutele ning seeläbi tema tervisele ja toimetulekule.

V Kooliastme teadmised, oskused, hoiakud

III kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

1. Teab, kuidas ühiskond mõjutab inimeste tervisekäitumist, suhtlemist ja õppimist.
2. Mõistab inimese arengut murde- ja noorukieas.
3. Teab, kuidas kujundada ja hoida positiivset suhtumist iseendasse.
4. Väärtustab enese arendamise vajadust ja elukestvat õpet, mõistab oma võimalusi ja vastutust enda elutee kujundamisel.
5. On loov ja ettevõtlik.
6. Mõistab, et inimene on sotsiaalne olend, mõistab normide vajalikkust ühiselus. Väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet aktiivse ühiskonnaliikmena.
7. Teab, et inimesed erinevad rahvuse, soo, vaimse ja füüsilise suutlikkuse ning vaadete ja usutunnistuste poolest; on erinevuste suhtes salliv.
8. Teab, et ühiskond kaitseb laste tervist ja heaolu seadustega.
9. Kasutab terviseinfo saamiseks teaduspõhiseid allikaid ja spetsialistide abi.
10. Väärtustab positiivseid suhteid, nende loomist ja hoidmist. Mõistab ja aktsepteerib inimliku läheduse erinevaid avaldumisviise.
11. Mõistab ja aktsepteerib seksuaalse arengu individuaalsust, seksuaalse identiteedi erinevaid avaldumisvorme ja seksuaalõigusi.
12. Mõistab füüsilise, vaimse ja sotsiaalse tervise vastastikust seost ja neid mõjutavaid tegureid.
13. Mõistab eluviisi, keskkonna ja pärilikkuse mõju tervisele ning tervisliku eluviisi ja turvalise käitumise tähtsust igapäevaelus.

14. Väärtustab partnerite vastutustundlikku käitumist seksuaalsuhetes. Oskab leida infot seksuaaltervist puudutavate küsimuste kohta.

VI Õpitulemused

III kooliastmes käsitletakse inimese arengu, turvalisuse, tervise- ja riskikäitumisega seotud teemasid, sh inimese areng ja murdeiga, inimene ja rühm, suhted ja seksuaalsus ning inimene, valikud ja õnn.

Õpilane:

- 1) kirjeldab pärilike ja keskkonnategurite, nt elukeskkonna, ümbritsevate inimeste ja hariduse mõju inimese arengule ja otsustele;
- 2) selgitab inimese arengut murde- ja noorukieas ning eristab seda täiskasvanueast;
- 3) seostab inimese kasvamist ja arengut pärilike ning keskkonnateguritega;
- 4) selgitab, mis on minapilt ja enesehinnang;
- 5) toob näiteid teguritest, mis kujundavad minapilti ja enesehinnangut;
- 6) analüüsib ennast oma väärtuste, isikuomaduste, võimete ja huvide põhjal ning seostab seda valikutega elus;
- 7) analüüsib inimese võimalusi ja vastutust oma elutee kujundamisel;
- 8) mõistab, et inimene on sotsiaalne olend, toob näiteid rühma kuulumise ja rühmas suhtlemise olulisusest;
- 9) toob näiteid erinevate rühmade normidest ja reeglitest, mis toetavad ühiselu toimimist
- 10) analüüsib enda rolli, õigusi ja kohustusi erinevates rühmades;
- 11) kirjeldab rühma mõju käitumisele, sh sõltumatuse ja autoriteedi olemust inimsuhetes, demonstreerib õpituatsioonis toimetulekut rühma survega;
- 12) toob näiteid seadustest, mis kaitsevad laste õigusi, tervist ja heaolu, ning analüüsib õiguste ja kohustuste seoseid;
- 13) analüüsib laste heaolu mõjutavaid tegureid oma kogukonnas, teeb ettepanekuid, kuidas kogukonnas paremini seista laste heaolu eest.

VII Õppesisu

Teema 1. Inimese areng ja murdeiga.

- Areng, küpsemine, kasvamine, õppimine.
- Pärilikkus, keskkonna mõju, inimese valikud.
- Ühiskonna mõju inimese kasvamisele ja arengule.
- Inimese elukaar. Murde- ja noorukiea koht elukaares.
- Murde- ja noorukiea iseloomulikud tunnused.
- Suguküpsus, sootunnused, keha muutumine.

Õppekeskkonnad:

Klassiruum - interneti olemasolu, rühmatööde tegemise võimalus, projektori kasutamine

Õppematerjalid paber kandjal

Stuudium: Tera

Praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, muud õppetegevused

Rühmatööd.

Paaristööd.

Aktiivne arutelu.

Teema 2. Inimene, valikud, õnn

- Minapilt - kirjeldav ja hinnanguline aspekt minapildist.
- Positiivse minapildi kujundamine.
- Johari aken.
- Eneseanalüüs, väärtused, teadlikud valikud ja vastutus elus.
- Enesekasvatuse võtted.
- Enesearendamine oma elutee kujundamisel.

- Positiivne suhtumine endasse ja teistesse kui heaolu alus.

Õppekeskkonnad:

Klassiruum - interneti olemasolu, rühmatööde tegemise võimalus, projektori kasutamine

Õppematerjalid paber kandjal

Stuudium: Tera

Praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, muud õppetegevused

Töölehtede täitmine.

Paaristööd.

Rühmatööd.

Aktiivne arutelu.

Teema 3. Inimene ja rühm

- Rühm. Erinevad rühmade liigid.
- Erinevad rollid, reeglid ja normid rühmas.
- Inimeste õigused ja kohustused erinevates rühmades.
- Rühma kuulumine, selle positiivsed ja negatiivsed küljed.
- Konformsus. Sõltumatus. Autoriteet.
- Toimetulek rühma survega ennast ja teisi kahjustavates olukordades.

Õppekeskkonnad:

Klassiruum - interneti olemasolu, rühmatööde tegemise võimalus, projektori kasutamine

Õppematerjalid paber kandjal

Stuudium: Tera

Praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, muud õppetegevused

Individuaalne mõistekaart enda erinevate rollide kohta.

Dramatiseering/rollimängud.

Rühmatööd.

Teema 4. Turvalisus, tervise- ja riskikäitumine

- Inimese heaolu komponendid (sh vaimne heaolu).
- Laste heaolu mõjutavad tegurid (materiaalne, füüsiline, vaimne, sotsiaalne) kogukonna tasandil.
- Lapse ja noore vaimse heaolu tõstmise võimalused koolis ja kogukonnas.
- Koolikiusamine, koolivägivald.
- Tõhus toimetulek ja abi saamise võimalused.
- Lapse õigused ja kohustused peres, koolis ja ühiskonnas.
- Laste ja noorte õigusi, tervist ja heaolu kaitsvad seadused.
- Uimastitega seotud riskikäitumise ennetamine indiviidi tasand: tõhusad sotsiaalsed oskused ja keeldumisoskused.
- Uimastitega seotud riskikäitumise ennetamine: kogukonna ja ühiskonna tasand.

Õppekeskkonnad:

Klassiruum - interneti olemasolu, rühmatööde tegemise võimalus, projektori kasutamine

Õppematerjalid paber kandjal

Stuudium: Tera

Praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, muud õppetegevused

Aktiivne arutelu.

Situatsioonülesannete lahendamine.

Rühmatööd.

Õppefilmid

Võimalusel peaasi.ee lektori loengud.

Õuetunnid Hurda pargis ja kooli õuealal

Seosed kooli ja oma piirkonna eripäraga

Tartu linn: TÜ Kliinikum - hea arstiabi kättesaadavus ja tervisealane info; võimalus osaleda erinevates huviringides, treeninggruppides ning arendada seeläbi koostöö ja suhtlemisoskust

Tartu Mart Reiniku Kooliga: KiVa, erinevad liikumisvõimalused: liikuma kutsuv kool ja liikuma kutsuv hoov; head sportimisvõimalused kooli hoovis ja lähiümbruses, liikumispeod, ajalooringi orienteerumismängud, spordipäevad, talvel uisuväli, muusikakallakuga klass, pilliõppe võimalus, filmiklubi, probleemide korral võimalus pöörduda abi saamiseks tugispetsialistide (sotsiaalpedagoog, psühholoog) poole. Kogukonnakooliprojekt koostöös TÜ Kliinikumiga.

VIII Hindamise erisused

Hindamine ei erine ainevaldkonnas kirjeldatust.